

LA ILUSTRACIÓ

Preu:
UNA
pesseta.

LLEVANTINA

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA

DE

CATALUNYA, VALENCIA, BALEARS Y ROSSELLÓ

Any II

Barcelona, 16 de Mars de 1901

Núm. 10

SUMARI

GRAVATS: L'Strauss al Liceu: Concert del día 6 del corrent. (Dibuix de C. Pujol). — Tema d'Una vida d'héroe, autògraf d'En Strauss (Del album del «Orfeó Catalá»). — Retrato d'En Ricart Strauss. — Italia Vitaliani, distingida actriu dramática. — Retrato y autògraf d'En Félix Gras, poeta provençal. — Joan Pierbugi (Palestrina). — Per Sant Joseph: Acabament de la felicitació (dibuix de Mariano Foix). — Actualitats estrangeres: La llengua irlandesa al parlament anglés. — Atentat contra l'Emperador d'Allemanya. — Don Jaume Arús y Font, distingit notari y patriota catalá. — Detall de Vilassar de Mar. — Casa del senyor Sitjes Bassa (Vilassar). — Chor y senyera de «Lo Planter». — Mistral en 1867 (fot. de Carjat). — Mistral segons una lámina de *Des Alpes aux Pyrénées*. — Mistral, 1850. — Emblema d'En Mistral. — Mistral, 1867 (ayguafort de Hebert). — Retrato y autògraf d'En Mistral, 1901. — Mistral, pedra del Ródano; pintada per F. Gras. — Mistral, relleu de J. B. Amy. — Mistral (fot. de Gerodon). — Mistral, 1894. — Casa de Mistral á Maillane. — Mistral, 1882 (dibuix de J. de la Chevreuse). — La font de Tourne, ilustració per *Lo poema del Rosa*. — Chateau-Renard, ilustració de *Nerto*. — Honres á Verdi: La plaça del Capitoli, Roma (fot. de nostre corresponal Decio Graziotti). — Arts industrials: Cartell mural. — Lo foot-ball á Barcelona (fot. de T. Schields y A. Leask). — Caricatures estrangeres.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Ferrán Agulló y Vidal. — Félix Gras. — Palestrina. — Ricart Strauss. — May més t'estimaré, per Lluís Nadal (dibuxos de A. Utrillo). — Vilassar de Mar, per P. J. S. — Nostres gravats. — Germanor catalano-provençal: III, Frederich Mistral, per Víctor Oliva. — Sport, per J. Elfas Juncosa. — Revista de Teatres, per J. F. — Bibliografía. — Publicacions rebudes. — Curiositats y passatemp. — Anuncis.

MODAS: Crónica parisenca, per Juliette. — Nostres figurins. — Consells práctichs.

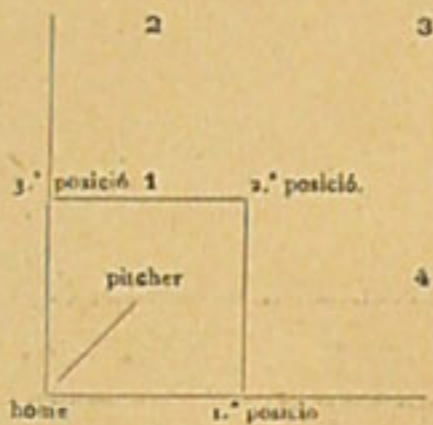
ARTS INDUSTRIALS. — CARTELL MURAL.

Lo baste-ball.—Explicació del joc y forma del camp.

Avuy aném á ocuparnos d'aquest sport nort-americà, potser un dels que tenen més dificultats y per consegüent se subjectan á més regles. Aném á indicar en principi'l joc, per á ferlo compendre als nostres lectors.

Lo camp en que's practica té la següent distribució, marcada per ratlles sobre la metexa terra.

catcher

Lo quadrat té 90 peus de cada costat (uns 18 metres) y'ls jugadors ocupan cada hu'l lloch indicat en aquest quadrat. Son nou en cada hu dels dos bandos de que's compon lo partit y solament lo qui está colocat al *home* (casa) es del bando contrari á tots los altres. Lo *pitcher* (tirador) es lo qui comença'l joc, tirant ab les mans y ab tota força una pilota ordinaria (que deu passar a l'altura entre'l pit

LO FOOT BALL Á BARCELONA

y genolls y dintre de dues ratlles paraleles marcades davant), al jugador que está al «home», lo qual provehit d'una mena de bastó dit *bate* (de cosa d'un metre de llarch y de doble gruix d'un cantó que del altre, que aumenta progressivament), deu tornar la pilota ab un cop, ab tota la seva força y de manera que no surti de les dues ratlles esternes del camp, donchs á la tercera *out* (fora) se'l treu del joc, es á dir, queda *penchado*. Aquest jugador se diu *bateador*, y darrera d'aquest se coloca'l *catcher* (agafador), qual cara está protegida per una careta de filferro, y ab una mena de coxinet á la mà esquerra, detura les pilotes que s'escapan al *bateador*. Darrera d'aquesta dos hi há una xarxa per á deturar les pilotes que se li escapessen, davant de la que té son lloch lo *Umpire*, jutge del joc.

Aquí ve la part més difícil de compendre sense haver vist lo joc. Durant los moments que una pilota tornada pel «bateador» está fora del quadrat y abans de que torni á les mans del «pitcher», lo «bateador» llença son «bate» y va corrent fins á la 1.ª posició, hon á terra hi há un coxinet de la

mida dels dos peus junts, al qual deu arribar abans de que la pilota arribi á les mans del «pitcher». També's guanya aquesta 1.ª posició quan lo «pitcher» ha tirat cinch pilotes dolentes.

Si quan ha arribat á la dita posició creu qu'encara té temps, va corrent fins á la segona ó tercera, y si llavors la pilota, tirada per un jugador d-el quadre, lo toqués, tornaria á l'última posició que tenia. Quan, recorregudes totes les posicions, torna al *home*, ha guanyat una carrera, y la major suma d'aquestes, fetes pels jugadors de cada bando, dona la victoria.

Lo lloch que ha dexat vacant lo «bateador» al anar á guanyar la primera posició, es ocupat per un altre jugador del seu meteix bando, y aixís van seguint, corrent quan es hora, dos ó tres simultaniament, lo qual dona una gran animació al camp.

Quan tres jugadors d'un bando son *penchados*, ó no poden acabar la carrera, lo bando contrari ocupa'l seu lloch al «bate» y ells los dels demés jugadors.

La entrada al camp d'un bando se diu *inning*, essent nou los reglamentaris per un partit, y quan no s'ha lograt fer cap carrera se diu *scunn*. Acabats los *innings*, se suman les carreres y s'obté'l resultat final.

Los jugadors indicats ab los numeros 1, 2, 3 y 4, provehits dels coxinets ja descritos á la má esquerra, son los encarregats de tornar la pilota al centre del camp.

Aquest es en síntesis lo joc, explicat en pochos mots y ab la major claretat; per millor comprensió, es altament recomanable presenciar un partit, y junt ab les explicacions donades, tots podran compéndrel.

J. ELIAS JUNCOSA

REVISTA DE TEATRES

Liceu: Concerts. — Principal: *Companyia Tubau*. — Teatre Líric Catalá: *Tivoli*; *Los primers frets*. — Novetats: *Italia Vitaliani*. — Romea: *Un viatge urgent*. — Eldorado: *Ligerita de cascos*; *Mangas verdes*. — Calvo-Vico: *Los estudiantes*.

De tota Espanya, Barcelona es sens dupte la ciutat ahont hi há més gust artístich y ahont se cultiva més l'art, lo verdader art, no l'art de nyigui-nyogui.

Ha influït en axó l'esforç d'uns quants artistes qui, ab una constancia y una fermesa de voluntat dignes de tot encomi, han prés la afadigosa tasca d'ins-

truir nostre públich, ab gran fe, sens ferlos recular los mil inconvenients y dificultats que sempre s'atravesan davant de les grans empreses.

Un dels artistes á qui fem referencia es En Millet, qui, sens reparar en sacrificis, ha creat un orfeó que es gloria de Barcelona y de Catalunya.

L'«Orfeó Catalá», junt ab la orquesta del Gran Teatre del Liceu, baix la direcció del mestre Nicolau, organisaren l'any passat una serie de concerts, com á prova; y com dita

prova fou coronada d'èxit, aquest any nos donan altres concerts, en los quals nos fan conéixer novass produccions, tirant alguns passos endavant en lo camí del art. Axó significa un continuat estudi, sens descans, per part del Orfeó; axó significa que la constancia no decau, puix en los concerts d'enguany, no s'ha reduït l'Orfeó á interpretar obres petites, sinó que'ns ha demostrat que té alé per á interpretar obres com la *Missa de Requiem* d'En Berlioz, grandiosa y plena de dificultats, que l'Orfeó va véncer sens esforç, demostrant que no's queda estacionat, sinó que avença cada día més.

Peró fins ara, la nota dominant de la present temporada (puix la *Missa* d'En Berlioz ja era coneguda de nostre públich) ha estat lo mestre alemany Ricart Strauss, qui á vingut á dirigir alguns concerts, fentnos conéixer, ab tal motiu, tres de ses produccions: *Una vida d'Héroé*, *Les travessures de Till Eulenspiegel* y'l chor á 16 veus *Cap al vespre*.

Una vida d'Héroé es un poema sinfónich d'una grandiositat que aclapara. La música es d'una factura completament original: no se sembla á cap altra; se veu que'l mestre ha dexat córrer sa inspiració sens posarhi traves, sens beure en altres fonts, y valgut dels grans conexements que té de la orquesta, no ha tingut de subjugar lo pensament á la forma musical, ans bé l'ha posat en la pauta ab tota llibertat y del modo que li ha plagut, y aixís, en les sis parts de que's compón lo poema hi descriu, sens encongiment, sens mesquinesa, ja la grandiositat del Héroé que lluyta per son ideal; ja los esclats del sentiment; lo soroll del retop de les armes en lo combat y'ls ays, los crits y les imprecacions dels combatents; la tranquil·litat y'l benestar del Héroé quan ha acabat la empresa de véncer á sos enemics... y tot axó ho descriu lo mestre ab una força d'expressió tan intensa, que tot impresionant la orella, sembla que feresca la vista y que'ls ulls vejan móures als personatges ideals del poema.

Lo mestre oygué grans aplaudiments tant en aquesta obra com en les altres dues: *Les travessures de Till Eulenspiegel*, que sens tenir la importancia musical del poema anterior, es digna també de tot elogi, y'l chor *Cap al vespre*, de difícil execució, però que cantá á maravella l'Orfeó, merexent no sols l'aprovació del públich, sinó també la del meteix Strauss, qui, al ohir los repetits aplaudiments del auditori, volgué compartirlos ab En Millet, fentlo sortir ab ell á les taules.

En lo Principal tenim la companyia dramática de la senyora Tubau de Palencia, qui, després d'algun temps d'ausencia, ha vingut á donar un cert nombre de representacions, fent son debut ab *La Corte de Napoleón*, qual obra havia ja representat últimament en lo Teatre Líric, obtenint ara una interpretació més justa y acertada que aleshores, essent rebuts pel públich, tant la senyora Tubau com los demés actors, ab mostres de simpatia.

Lo «Teatre Líric Catalá» ha terminat sa tasca. Dihém quatre paraules sobre lo treball realizat per l'esmentat Teatre. Los re-

(Fot. T. Schioldt y A. Leask.)

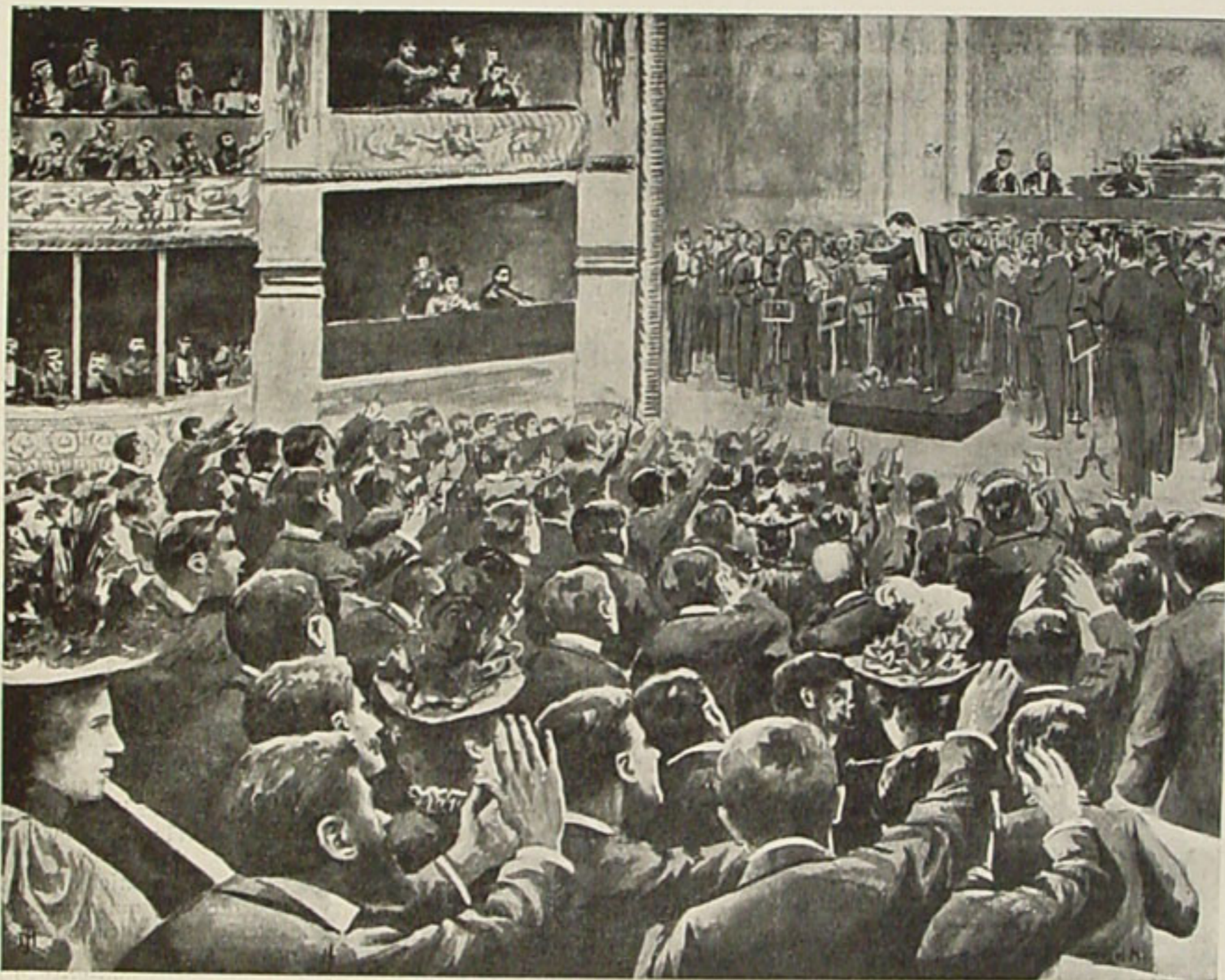
LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA

ANY II.

BARCELONA, 16 DE MARS DE 1901.

NÚM. 10.

L'STRAUSS AL LICEU

CONCERT DEL DIA 6 DEL CORRENT. — (Dibuix de C. Pajol).

TEMA D'«UNA VIDA D'HÉROE». — AUTÓGRAF D'EN STRAUSS. — (Del Album del «Orfeó Català»).

CRONICA DE CATALUNYA

Lo cambi de política que ha sofert l'Estat espanyol no ha tingut cap ressó á Catalunya, allunyada de les lluytes asqueroses dels partits que perden á Espanya. Uns cacichs han caygut y altres han pujat: alguns expedients administratius que devian fallarse contra en Pere, se fallarán contra en Berenguera y axó es tot.

Les eleccions á trench de cambi polítich s'han fet per elles soles: un cop de màquina ¡y amunt!

* * *

La notable artista Italia Vitaliani ha triomfat al teatre de Novetats. Sense que's pugua comparar ab la Duse, ni ab la Tina di Lorenzo que encara no coneix lo públich de Barcelona, es una artista de grans condicions, que sab imprimir als personatges que representa una sinceritat tan gran, un vigor tan espontani, que atréu y lliga al públich ab la màgica força de la veritat representada.

Es la Vitaliani una artista digna d'estudiarse per á esbrinar lo procés de la creació artística malgrat tots los inconvenients de la falta de facultats materials. En ella l'ànima trastorna'l cos d'una manera admirable: té moments de verdadera intensitat passional, que entussiasman. La campanya haurá estat ben profitosa.

Com á mostra de finesa que agrahím, la companyia de la Vitaliani representarà la traducció italiana de *L'Alegria que passa*, d'en Rusiñol.

* * *

Com lo sigle XIX fou lo despertador de les energíes fabrils á Catalunya, lo sigle XX vé á despertar un altre esperit, engrandint lo cercle de la potencia catalana. Per tots indrets s'escorcolla la terra per á arrancarli'ls tresors que guarda des de sa constitució; sense moure gayre fressa, se va formant una atmósfera propicia al engrandiment de la mineria, especialment per les regions piriniques, y comença á parlarse de la construcció de ferrocarrils que han de enllacar lo mar ab la montanya.

Lo primer, d'importancia, que's començarà á construir, es l'eléctrich de Lleyda á Les, trencant lo Pirineu ab una foradada de 5.000 metres, y seguint tota la ribera del Rí-vagorça.

Se parla també d'altre ferrocarril de Portbou ó Roses al interior, seguint lo Pirineu.

Es ben aconsolador veure la marxa ensemps de les iniciatives materials y dels estudis y manifestacions de l'art. Unicament ab aquest enllaç se fan grans y volguts los pobles.

ITALIA VITALIANI,
DISTINGIDA ACTRIU DRAMÁTICA

Richard Strauss

L'art metalúrgich no es nou á Catalunya: en la edat mitjana los ferros y'ls courres catalans eran estimats y avalorats per tot lo món. Dels travalls de forja no n'hem de parlar; encara en nostres iglesies y en nostres velles cases senyorials, admirém les filigranes dels artistes forjadors y ciselladors que han honrat nostra terra.

Nosaltres tením fé en l'avenir de Catalunya, si no ve á deturarla l'entrebanch oficial, fill de la ineptitut ó de la enveja.

* * *

L'acontexement artístich de la quinzena ha estat l'aparició d'En Ricart Strauss, l'original compositor que ha fet avançar la escola wagneriana y qual màgica batuta sab assenyalar al esperit lluminoses vies de goigs inefables.

Conexiam á En Strauss des dels concerts del Lírich: *Don Joan* y *Mort y transformació* seyan esperar grans coses del gran mestre, mes may hauriam dit que arrivés tan aviat á la plenitud de concepció filosófica y artística de *Una vida d'héroe*.

No entrém á estudiar aquesta obra, ni les *Travessures de Till Eulenspiegel*, donchs si gosém sentintles, no tením aptituts ni estudis per á atrevirnos á la crítica, però hem de confessar que'ns sentím atrets per elles, atrets ab una força d'absorció tan grossa, que fora inútil volerla resistir ab lo fre d'una observació detinguda.

Com á mestre y com á director En Strauss ha triomfat completament.

L'«Orfeo Catalá», com sempre, ha donat proves de que no s'adorm sobre'ls llaurers: cada nit de concert ha estat aplaudit ab entussiasme y felicitat lo mestre Millet, que es l'ànima de l'«Orfeo».

* * *

Lo «Centre Excursionista de Catalunya» ha tingut lo bon acert de convocar una exposició de gravats, dibuxos y planos de la Barcelona del sigle XIX. La Exposició no es pas complerta; però es ben interessant y

instructiva per les generacions noves que no hem conegut la ciutat vella, ab ses muralles, ses torres, sos convents y ses cases senyoriales.

Lo pas de gegant que Barcelona ha donat en un sigle, se veu ben bé en la exposició del «Centre Excursionista». Deu vulla que d'aquí a pochs anys puguem dir lo meteix, si vé a administrar la ciutat un alcalde que emprenga, ab bona voluntat y decissió, lo molt que falta fer á Barcelona.

* * *

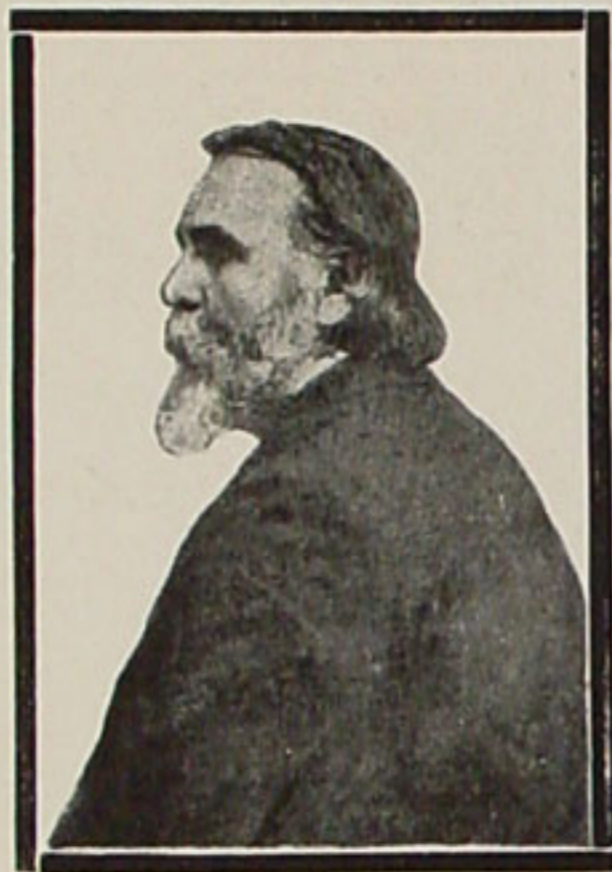
Pren mala volada la qüestió social. A Manlleu los obrers, desesperats per l'acort dels fabricants de tancar les fábriques, han perseguit á n'aquests á cops de pedra y han cremat algunes cases. Al escriure aquestes ratlles, hi há por de que la bullanga cresca.

Amos y obrers, joguina de la política espanyola, haurían de comprendre que no's busca res més que la seva lluyta per á dominar á abdós elements.

Obrin los ulls y mirin que tots dos tenen un enemich comú. Ajúntinse y combátinlo.

Y Catalunya será una bassa d'oli.

FERRÁN AGULLÓ Y VIDAL

FÉLIX GRAS, POETA PROVENÇAL

NAT en 1844 á Malemort, al departament de Vaucluse, va morir lo dia 4 del corrent á Avignon. Fou capoulié del felibrige y poeta provençal. No va figurar com fundador de la associació, més ajudá á sa prosperitat ab totes ses forces, doná á la literatura de son país llibres com *Li Rouge dou Miejour*, episodis de la revolució francesa á les terres del Migdia; *Li Car-bounié*, los carboners; *Li Popalino*, memories històriques dels papes d'Avinyó; *Tolosa*, narració heroica, y *Le Romancero Provençal*, similar del Romancer Popular que don Marián Aguiló feu per Catalunya. De les obres y del autor farà, dintre de poch, un examen detingut, nostre col·laborador En Víctor Oliva en son estudi «Germanor Catalano-Provençal».

PALESTRINA

JOAN PIERBUGI (Palestrina) es l'autor de la missa dita del Papa Marce'lo, perque fou aprobada per Marcelo II, en l'any 1555. Es la obra mestra d'en Palestrina, resultant tota la missa d'un caràcter místich tan intens y enlayrat, que talment sembla una obra d'àngels.

Ab ella sola n'hi há prou per á donar l'immortalitat á son autor.

RICART STRAUSS

AVUY honran les planes de LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA la firma y lo retrato del celebrat músich alemany que ha vingut á nostra ciutat ab motiu dels concerts que tenen lloch al Gran Teatre del Liceu, com també lo tema de *Una vida d'héro*, autógraf del eminent músich estampat, com un recort, en una de les fulles del album del benemérit «Orfeó Catalá».

Del éxit obtingut per En Strauss al Liceu, ne dona una clara idea lo dibuix que publicuem en la primera plana, reproducció fidel de la entusiasta ovació que se li tributá la nit del 6 del corrent.

Ricart Strauss va néixer á Munich lo 11 de juny de 1864, y fins ara ha publicat, además de una serie de petites obres instrumentals, les següents grans composicions orquestals: *Sinfonia en fa menor*; *A Italia*, fantasia sinfónica en sol major; los poemes sinfónichs *Macbeth*, *Don Joan*, *Mort* y *Transfiguració*, *Till Eulenspiegel*, *Axis parla Zarathustra* y *Una vida d'héro*, y les óperes *Guntran* y *Don Quixot*.

Una vida d'héro, *Till Eulenspiegel* y *Cap al vespre* son les obres d'ell que s'han sentit al Liceu, y de la execució d'elles ja'n parlan ab més extensió nostres revisters; nosaltres sols farem constar que En Strauss va quedar molt satisfet del «Orfeó Catalá», al que dedicá molts elogis ab motiu de la interpretació de *Cap al vespre*, afegint que los chors d'Alemanya no volen cantarli per lo molt dificultosa qu'es aquesta composició.

Son aquestes paraules una gloria més per l'«Orfeó Catalá» y per á son director lo mestre Millet.

MAY MÉS T'ESTIMARÉ

AQUELLA tarde de Dijous gras era alegre, però molt freda. Lo sol brillava en un cel llis, blau y transparent, mercé á la viva tramontana que feya.

No se'n adonavan talment aquelles set ó vuyt mocetes, que benaven al mig del prat, sota'ls pollancrens sens fulles, ab tota la

tristesa del hivern encara á sobre. La més gran d'aquelles noyes tindria dotze anys, y als dotze s'arrambava també la Nasieta,

l'única en qui unes línees gracioses de la cara anunciavan, á despit de la magresa y del poch color, una noya guapeta quan vinguessen los setze ó'ls disset ab llurs flors y violes.

Lo berenar d'aquell infantil estol era també magret y de poca substancia: una arengadeta per barba, d'aquelles que escaldan la llengua, ab la bona companyia d'una llesca groxada de pá moreno, de fornada una miqueta antiga.

— Mira, ve en 'Toni, — cridá una de les noyes. —

Y en 'Toni arribá ab les mans á la butxaca, la barretina vermella fins al clatell y un cigarrot de fulla seca de qualsevol arbre á la boca.

Se plantá davant de les noyes sens dir un mot, axecant molt lo cap y tirant fins als núvols les bocades de fum. En 'Toni tenfa també uns dotze anys y era poch ó molt parent de la Nasieta. Sols que tot lo que en aquesta era flaqueza y mal color, en aquell eran galtes vermelles y molsudes, que feyan honra als tres plats d'escudella que's menjava á cada ápat.

— Pipas, 'Toni? — preguntá la Nasieta.

— Pipo. Y qué hi tens que dir?

— Home, res; pipa. Sinó que si'l teu pare ho veu...

— Y ell, qué no pipa? —

La Nasieta no volgué escatir lo tema y feu muxoni.

— No queda res per la dent? Jo encara estich dejú aquesta tarde. La mare m'ha dit que ja no li queda res á la pastera. Malvinagre!

— Tu ray! ja pipas. No t'engrexa'l fum?

— Bé, Nasia, déxat de manxes; ve-yas si ha quedat algún rosegó. —

La Nasieta se'l tragué de la boca y li doná.

— Però no pipes més, creume, fins que t'ho sapias guanyar.

— Llamp de neul com que fumés del estanch! —

Ab lo rosegó de la Nasieta la gana se li despertá al 'Toni, y aleshores, si us plau per força, volgué haverne més de les altres. Però les altres, menys caritatives, ó menys obligades, li digueren á chor:

— Noy, Deu te'n dó. —

Lo 'Toni s'agafá ab la primera del

rengle per arrabassarli'l bocí. Les altres, abandonant á la companya, arrancaren á fugir cridant:

— Lo llop! lo llop! —

La Nasieta se revingué y ajudá á la víctima, arrancantla de les grapes del 'Toni.

Peró'l 'Toni quelcóm havia ja pescat y ho engolfá. Acabat, lo llop s'amansí y se'n aná prat enllá, sempre ab lo pipot als morros.

Les noyes, restablerta la pau, determinaren disfreçarse. N'era día. De qué's disfreçarian? De lo més senzill: de monjes.

Se lligaren donchs lo devantal al front, un colp lligat lo giraren tirántsel endarrera, y anda, ja tenfm una comunitat en tota regla.

Les línees elegants de la Nasieta casavan bé ab aquella toca y encara hi casava més la seva serietat de mare abadessa.

— Apa, tu serás la priora — li digueren les altres. —

Y, ab ella al mig, començaren á resar, ab les mans obertes com uns llibres. La Nasieta, sens perdre la gravetat, hi engegava de tant en tant una llatinada, com les que havia sentit á les monjes de la costura, y aleshores les que podían tenirse'l riure contestavan: *Amén*. Totes s'esforçavan en parlar ab lo nas y axó les acabava de divertir y de fer riure.

— La Nasieta ho será de monja, — digué una; — ne té tot lo posat.

— Y cal — respongué un'altra. — No sabs que diuen que quan será gran, la casarán ab lo Toni! —

La Nasieta no cullí la indirecta y seguí mastegant paraules llatines y escarnint lo salmejar dels antichs convents.

Després se alçaren y feren la professó cantant lletanfes, ab un buscall á la má que feya de ciri. La Nasieta seguí portant lo rés. De prompte se li acudí aquesta:

— De les maldats del Toni ...

— *Liberanos Domine...* — contestaren les altres escanyantse de riure.

Y'l diable del Toni, que s'havía anat acostant altra vegada y havia sentit la invocació, agafá un vímet y, fentlo xiular, esbarriá'l convent com un antirreaccionari que acabés d'arriuar de Madrid. Les flingantades açotaren l'ayre, però una alcançá al rostre á la Nasieta, que no s'havía dat pressa á fugir com les altres. Lo dolor fou viu y li arrancá'l plor desseguida. Lo Toni l'acabá d'enverinar ab aquesta paraula:

— Fort! Y ara tórnahi. —

La Nasieta'l mirá ab una mirada fonda de monja de veres y, sens rencor, però ab un tó resclut, impropri dels seus anys, li va dir:

— Los noys no pegan á les noyes. M'has pegat: may més t'estimaré. —

D'aquexa feta n'han passat set anys. Lo Toni s'es posat molt y ajuda als pares. No fá gayres dies que encara'ls preguntavan á n'aquests:

— Y donchs, quán se fá aqueix casori?

Y contestavan ells:

— Encara son jóvens. —

Lo Toni fá temps que se n'ha atalayat que aquelles gracioses fesomfes de l'abadessa del Dijous gras s'han anat pronunciant y n'han fet una galindoya fadrina. Y ell també s'ho havia cregut fins ahir que al capdevall sería casori.

Peró ahir la nova corregué pel poble ab l'acostumada llestesa. La Nasieta ha entrat monja al convent del Pare Coll de Vich.

Lo Toni no se'n sabia avenir. Les altres noyes ja ho deyan que sempre havia tingut aqueix tarannar, encara que darrerament ho volia dissimular ab les seves expansions y'l tupé riçat que portava.

Lo Toni volgué acabar-se d'enterar y corregué ahir vespre meteix á la Rectoria á fer preguntes al Vicari, que era'l seu confessor. Lo Vicari se feu creus de l'admiració del Toni.

— Figúrat tu: una noya que á tretze anys ja havia fet vot de castedat! —

A tretze anys! Los tretze anys no eran lluny dels dotze y'l

Toni se'n havia mig oblidat; però ara ho recordava amargament que als dotze li havia fet mal ab aquell vímet. Ah! si aquell vímet no l'hagués tocada! A despit de lo que deyan ses amigues, de segur no s'hauria fet monja. No havia nat per monja, bé que sí per dona sería. Al Toni l'havía estimat: lo que li digué aquell dia ho provava. Aquell *May més t'estimaré* era ensemps una revelació y una punyalada.

Malviatge aquella hora tonta! Per qué li havia de pegar á la Nasieta? Qué li havia fet? Per qué s'hi ficava á esbarriar lo convent y á fer de llop entre les ovelles? Ara la Nasieta l'estimaría encara y's casaría ab ell.

Peró, Deu nos quart d'un ja está fet.

LLUÍS NADAL

Vich, febrer de 1901.

(Dibussos de A. Utrillo.)

VEUS DE MONTANYA (1)

Jo sempre les escolto les veus de la montanya; son los castells que parlan, los boscos y cabanyes, los castells de pedres nudes y marlets que s'esllaviçan, les cabanyes habitades y les creus de dalt les cimes.

Los castells parlan de guerres que assolaren plans y serres; les cabanyes, de gent trista, son los místichs bosquerols, y les creus, ab mut llenguatge, fan alçar al cel la vista, qu'es quan l'anima se'n vola tot dexant lo món crudel.

Vola, vola, ánima meva,
vola, vola cap al cel.

L'avi del Campó diuen que s'acaba.
Quan va á posta'l sol no don llum ni escalfa.

L'avi del Campó, sense lleu dolor,
la vida ha finada.
Lo malvat hereu no sabia plányel:
d'aliment? qu'es cas! prou l'hi escatimava.
Lo malvat hereu ja trovará ab Deu
merescuda paga.

Quan me parla la montanya
tot jo resto embadalit;
per sentir-la me n'hi pujo
ab la fresca del matí.

Los poblets selvatges tot just se dexondan;
les farigoleres llençan suau perfúm,
y cap á la ratlla de llevant, despunta,
del sol de la vida, l'esplendent llum.

Llunyadans lladruchs s'escoltan...
son los goços que á la cleda
de masies bosqueroles,
descubrexen totes fresques
remors dolces de la nit.

Quan me parla la montanya
tot jo resto embadalit.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET

(1) Primícies del llibre proxim á publicarse *Ventitjols de Guilleria*.

PER SANT JOSEPH

ACABAMENT DE LA FELICITACIÓ, DIBUIX DE MARIANO FOIX.

ACTUALITATS EXTRANGERAS

Mr. J. F. O'Brien. Mr. O'Connor. Mr. W. O'Malley. Mr. T. O'Donnell. Mr. Redmond. Mr. O'Kelly. Mr. T. Healy.

LA LLENGUA IRLANDESA AL PARLAMENT INGLÈS

ATENTAT CONTRA L'EMPERADOR DE ALEMANYA

VILASSAR DE MAR

La població de Vilassar que tant va distingir-se en altre temps per la seva importància naval y qual mestrança fou celebrada per tots los marins de aquella época, es avuy un poble d'uns tres mil habitants que conta ab escoles municipals, colégi de Nàutica mercantil, Ateneu y altres societats. Se trova vora'l mar y á 26 kilòmetres de Barcelona, passanthi la carretera de Madrid á França y'l primer ferrocarril construït á Espanya.

Aquí va morir lo dia 28 d'abril de 1899 en Jaume Arús y Font (Q. A. C. S.), qual simpática figura honra avuy les planes de aquesta Revista, portantsen com á recort d'aquesta vida, á més dels auxilis espirituals y la voluntat y afecte de sos parents y amichs, les sentides notes de la inspirada cançó *L'Emigrant*, que per sa expressa voluntat li foren cantades en sos darrers moments per ses amabilíssimes filles.

Nat lo dia 29 de juny de l'any 1840 en lo bonich poble de Canet de Mar,

ahon sos pares passavan curtes temporades, cursá la carrera de notari, á Barcelona, sa residència habitual, sentint ensemps igual predilecció per la música, sa companya inseparable, acabant los estudis ab gran lluhiment l'any 1868.

Al 10 d'abril de 1870 fou nomenat notari de la Espluga de Francolí, en qual població prestá durant lo temps de la seva residència los dos següents importantíssims serveys. Era al començ de la última guerra carlista, any 1872, quan, á causa dels successos que's desenrotllaren, l'altre notari dels dos que residían en dita localitat, va abandonarla permanexenthi constantment lo senyor Arús, qui ab gran perill de la seva vida, va custodiar y salvar los protocols, que á no haver estat la seva fermesa de caràcter, haurían tal vegada desaparegut, ocasionant greus perjudicis als vehins d'aquella població y sos encontorns.

Més endavant, en 30 d'abril de 1874, la partida carlista d'En Moore y capellá de Prades varen agafar á 21 liberals en la vehina població de Vimbodí, duhentlos á la Espluga, ahon havían d'ésser fusellats; mes sabedor l'Arús de tan trista nova, sens reparar en lo greu perill que anava á córrer y guiat sols per l'impuls de son cor generós, se presentá davant los esmentats cabecilles y ab ses convincentes y persuassives paraules lográ la completa llibertat d'aquells, que tal vegada sense'l seu generós concurs, á les poques hores haurían dexat d'existir.

En 4 de març de 1878 fou nomenat notari de Vilassar de Mar, ahon, á més de desempenyar lo seu

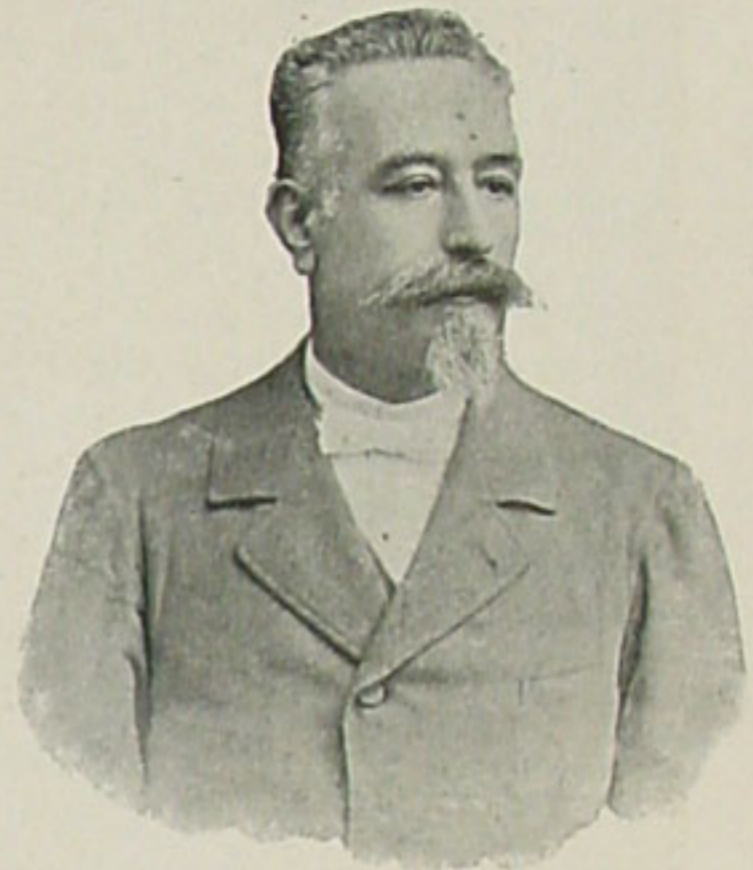
càrrech á completa satisfacció de tots los vehins, va contribuir ab sa poderosa iniciativa á que s'hi arrelessen y trayessen brotada los regeneradors principis catalanistes.

L'any 1898 fou nomenat, y desempenyá á satisfacció de tots sos companys, al càrrech de Vocal de la Junta Permanent de la Unió Catalanista, y per axó cada vegada que'ls bons fills de Catalunya se reunexen en aquell alegroy poble, van á depositar sobre sa tomba, projectada y dirigida per nostre amich lo distingit arquitecte don Antón Gallisá, una corona de flors naturals, en testimoni de veneració y afecte á la memoria del plorat company, que morí formant encara part d'aquella Junta.

A últims de l'esmentat any contribuí ab altres amichs, á la formació d'una Agrupació catalanista y á la organització del celebrat chor de noys «Lo Planter», y'n fou fins als últims moments de la seva vida, més que'l director, lo company inseparable de sos petits choristes.

Acompanyém lo retrato del anyorat patriota ab alguns detalls del xamós poble de Vilassar de Mar, entre ells lo que, gracies á la munificencia de don Pere Sitjes y Bassa, constitueix una preuada nota artística, projectada pel jove arquitecte de Vilassar, nostre çoral amich N'Eduart Farrés y Puig. També reproduhím un simpátich grupo del chor «Lo Planter» ab la seva senyera, quals joves choristes confiém que serán un dia los més fermes defensors de la terra.

P. J. S.

DON JAUME ARÚS Y FONT
DISTINGIT NOTARI Y PATRIOTA CATALÁ

DETALL DE VILASSAR.

CASA DEL SENYOR SITJES BASSA.

CHOR Y SENYERA DE «LO PLANTER»

NOSTRES GRAVATS

ITALIA VITALIANI

Nada á Torino (Italia) lo 20 d'agost de 1866, va dedicar-se al teatre des de molt joveneta, debutant ja en 1879 en la companyia de la célebre Pedretti. La carrera artística d'aquesta actriu es una de las més brillants y més sólides, com ho demostren los éxits y'ls aplausos que se li han tributat sempre.

La campanya que ve fent en lo Teatre de Novetats d'aquesta ciutat, es un segell més del seu gran talent, ja que pot ben dir-se que deu comptarse per un éxit cada una de les seves representacions.

PER SANT JOSEPH.—ACABAMENT DE LA FELICITACIÓ

DIBUIX DE MARIANO FOIX.

Una de aquelles escenes íntimes de familia es la que'ns presenta lo popular dibuxant senyor Foix.

La neta, que ja's trova en aquella edat que fluctúa entre la nena y la dona, acaba de felicitar á la seva avia lo dia del seu sant, y, mig avergonyida, com si fos un pecat, se penja del coll de l'avia que la reb amorosida ab los ulls humitejats d'alegria...

LA LLENGUA IRLANDESA AL PARLAMENT INGLES

Una escena de gran interés per Catalunya y demés pobles que lluytan per á la reivindicació de llurs drets autonómichs, tingué lloch un dels darrers dies de febrer á la Cambra dels Comuns d'Inglaterra. Mr. Tomas O'Donnell, diputat per un districte d'Irlanda, va pendre la paraula y parlá en llengua del seu país, en mig de la admiració y les protestes dels diputats inglesos.

Les paraules que pronunciá foren aquestes: «Senyor President: com á irlandés, representant d'un districte d'Irlanda, pertanyent á una nació que té llengua propia y que lluyta per sa llibertat, jo'm crech en lo deber de dirigir-me á n'aquest Parlament en la llengua del meu país».

Cridat al ordre pel President, va afegir:

— «¿No es veritat que l'irlandés es la meua llengua nativa, la llengua dels meus avis, la llengua de ma patria, la llengua que he parlat des de ma infantesa?»

Aquestes paraules del jove patrici irlandés, qu'es un distingit mestre d'estudi, graduat á la Universitat de Dublín, promogueren una gran espectació á la Cambra y han estat motiu de moltes discussions.

ATENTAT CONTRA L'EMPERADOR DE ALEMANIA

Un boig anomenat Dietrich Weiland va tirar un troç de ferro á la cara del Emperador de Alemania al dirigir-se aquest des del Palau municipal de Bremen á la estació del ferrocarril.

La ferida que va rebre l'emperador Guillé, si bé va creures des d'un principi que no era cosa, sembla que més tart se li va trovar més gravetat y que l'obligará á fer quinze dies de llit.

Lo fet ha indignat á la opinió pública y per més que s'assegura que l'agressor Weiland, després dels regonexements efectuats pels metges, es realment un boig, hi há qui encara ho dubta, essent aquest un assumpto que preocupa fonament á la premsa estrangera, particularment á la francesa.

HONRES A VERDI.—LA PLAÇA DEL CAPITOLI.—ROMA

Lo poble de Roma no podfa dexar de honrar la memoria del eminent músich italiá En Joseph Verdi.

Grandioses son les manifestacions que s'han fet per tota la Italia; però les que més han sobressortit son indubtablement les que han tingut lloch á Roma, y una mostra d'elles es lo gravat que reproduhim. Representa l'instant en que los Orfeons y les entitats líriques de la ciutat Eterna saludan lo busto del venerable músich colocat al cap de munt de les escales del Capitoli.

L'hora baixa en que tingué lloch tan imponent manifestació, va privar al nostre corresponsal de fer una informació detallada. Suposém, no obstant, que aquesta nota donará idea als nostres llegidors de lo que fou aquell acte que tant honra al poble romá.

GERMANOR CATALANO-PROVENÇAL

III

FREDERICH MISTRAL

MISTRAL, veusaquí un nom conegut de tota la Provença, de tota la França, de tot lo món. Fill de Francesch Mistral y de Adelayda Poulinet, nasqué'l día de la Mare de Deu, 8 de setembre de 1830. Nat á Maillane, ha viscut sempre á Maillane y hi morirà, si Deu vol. Aquesta circumstancia, factor no despreciable de la popularitat d'en Mistral entre'ls provençals, se deu á que fins á la edat en que fou enviat á Aix per

ferhi sos estudis superiors, no s'havía vist obligat á servirse continuament del francès, ja que en lo pensionat d'Avinyó tenia per amichs á en Roumanille y en Matthieu, que no consideravan la llengua d'oc grossera ó morta, com tots los que'l voltavan. Aquest estat del esperit general determiná en ell una reacció en favor de sa terra y de sa llengua.

Després d'haver obtingut lo títol de llicenciat en dret, se fixá á Maillane, y aleshores començá á compondre en Provençal y á estrenyer ses relacions ab Matthieu, Aubanel, Crousillat y Roumanille, qui, inspirats per la metexa indignació, treballavan ab totes llurs forces per conseguir un avenç.

De 1852 al 1854 se barrejà activament en tots los esforços colectius que's feren, com lo «Congrés dels poetes provençals» y'l «Romiatge dels trovadors», ajuntantse ademés moltes vegades ab sos amichs més íntims en aplechs germanívols. En un d'aquests, que ha quedat llegendari, J. Roumanille, P. Giera, Th. Aubanel, J. Brunet, A. Matthieu, A. Tavan y F. Mistral, reunits al castell de Fontségugne, en 21 de maig de 1854, proclamaren lo Felibrige, donantse á si metexos lo nom de felibres, doctors de la ley en provençal antich, en substitució del de trovadors, que fins aquell día havían portat. La seva obra de renaxement començá ab l'«Armana Prouvençau», redactat per en Roumanille y en Mistral, principalment.

MISTRAL, 1850.

En Mistral feu ses primeres armes ab «Li Provençalo», recull de literatura provençal, hon colaboraren trenta un

poetes baix la direcció d'en Roumanille. Aquesta obreta, publicada en 1852, contenia deu composicions originals del futur capitost.

Lo moviment regionalista que'l jove poeta estava destinat á capitanejar no hauria mogut la atenció de ningú; però tingué la sort d'apadrinar una obra de aquest, «Mireio», en la qu'en Mistral va encarnar los mil aspectes de la naturalesa y de les costums de son país natal.

MISTRAL EN 1867.—(Fot. de Carjat.)

Consta de dotze cants, y fou editat per primera vegada, á Avinyó, en 1859. En sa composició passá en Mistral nou anys; però vegé premiats sos afanys en llarga mida.

Presentats lo poema y'l poeta per Dumas y Rebou á Lamartine, li dedicá aquest un de sos «Entretiens littéraires», en que afirmava: «Sí, ton poema épich es una obra mestra: ¿qué puch dir més?» L'Academia francesa la coroná, y'l govern doná al autor la condecoració de la legió d'honor. Contribuí á la popularitat del poema lo mestre Gounod, posantlo en música per ferne una ópera. Ha estat traduhit á casi totes les llengües d'Europa; en catalá ho feu en Pelay Briz.

En Mistral se posá á la altura que li corresponia, y ab ell axecá á sos companys de causa, á tots los felibres, á la Provença tota.

La feconditat tarda d'en Mistral floreix de nou en 1867 ab «Calendau», obra potser més madura que la primera.

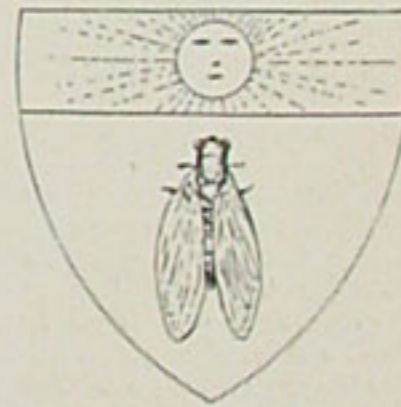
Sols en «Calendau» ha estat discutit en Mistral. Lo simbolisme del gran poema, al qual s'han atribuït les més ambiciosas pretensions polítiques, ha estat causa de moltes burles y de moltes discussions. Interpretacions falses y potser de vegades una mica de mala fé han suposat condemnable lo poema, com reivindicació nacional injusta y molt inferior á «Mireille». En cambi, los felibres que hi entenen y'l meteix Mistral esperan que «si un día'l país dexa de ser desviat per una educació falsa, molts tindrán gust en llegir «Calendau».

Com per Mireya, nou anys esmersá en Mistral en compondre'ls dotze cants de «Calendau», que sortí en 1867 á la llibrería de J. Roumanille, d'Avinyó, ab lo subtítol de «Pouemo nouveau».

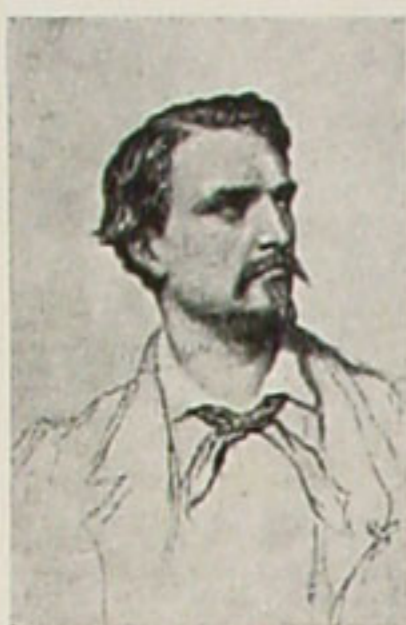
Aleshores, per obra d'en Mistral, començá á pendre cos y fins

MISTRAL, segons una lámina de Des Alpes aux Pyrénées

EMBLEMA D'EN MISTRAL.

MISTRAL, 1867. (Aiguafest de Hebert).

RETRATO Y AUTÓGRAF DE MISTRAL, 1901.

MISTRAL. *Pedra del Ródano*, pintada per F. Gras.

caràcter polítich la idea meridional; en 1867, al presidir los Jochs Florals d'Apt, pronuncià un discurs, en que sentà les bases del regionalisme francés; poch temps després col·labora en la redacció dels Estatuts del Felibrige, acull ab sos amichs als catalans exilats de llur terra per les persecucions polítiques, ó atrets per la bellesa de la dels trovadors. Assisteix ab Meyer, Roumieux y Bonaparte-Wyse als Jochs Florals de Barcelona de 1868, y á Sant Remy, en lo meteix any, triomfà entre'ls representants de la literatura catalana y de la premsa de París.

Lo Felibrige ha passat já'l Rosa y pren serietat y caràcter científich ab los estudis de la «Société pour l'étude des langues romanes» que celebrà un gran concurs filològich en 1857. Aquest concurs, lo centenari de Petrarca en 1874, y les festes de Montpellier en 1878, son altres tants esforços per llatinar lo moviment regionalista, que havia passat de provençal á catalano-provençal. Avuy en día imitan al Migdia los pobles del Nort y del Centre de França. L'Auvernia's revifa y'ls bretons y normands francesos y inglesos se donan la mà al través de la mar grisa.

Les poesíes que havia escampat lo mestre per les publicacions periòdiques en llengua d'oc, originaries to-

MISTRAL, RELLEU DE J. B. AMY.

MISTRAL, (Fot. de Gervodan).

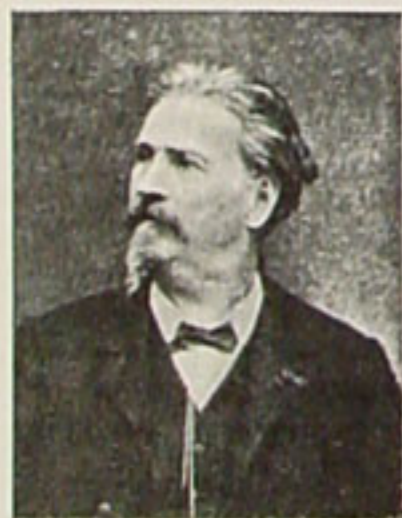
tes del «Armana», foren recullides per ell meteix en un preciós tomet, ab la traducció francesa al davant, com sempre, «L'iselo d'or» (Les illes d'or), contenen un prefaci biogràfich del autor y una colecció de cançons paganes, escenes de la terra, narracions històriques, alguns humorismes, cançons religioses, cants á les ciutats, saludos á sos amichs y tres petits y hermosíssims poemes.

En un d'ells canta la vida y mort del «timbaler d'Arcole», noy de Cadenet que s'immortalisà en aquella acció de guerra; avuy té una estatua al seu poble, deguda al escultor Amy.

La Princesa Clemencia heroína del tercer poema, visqué á Provença, en los temps en que «petits eren nostres reys, petits nostres vells reys d'Arles y's contentavan ab lo títol de comtes», com diu Mistral.

«Nerto novoelo prouvençalo», atragué de nou l'atenció de la crítica sobre en Mistral. Es una crònica d'història Provençal ab un prólech, set cants y un epílech, que viuen en temps dels papes d'Avinyó.

En un viatge que feu á París, en 1884, va afermar sa notorietat francesa y la gloria de son país, va publicar allà una segona edició de Nerto, coronat per l'Academia francesa y va celebrar lo quart centenari de

MISTRAL, 1894.

LA CASA DE MISTRAL, Á MAILLANE.

MISTRAL, 1882. Dibuix de J. de la Chevreuse.

la reunió de Provença á Fransa, «com un principal á un altre principal».

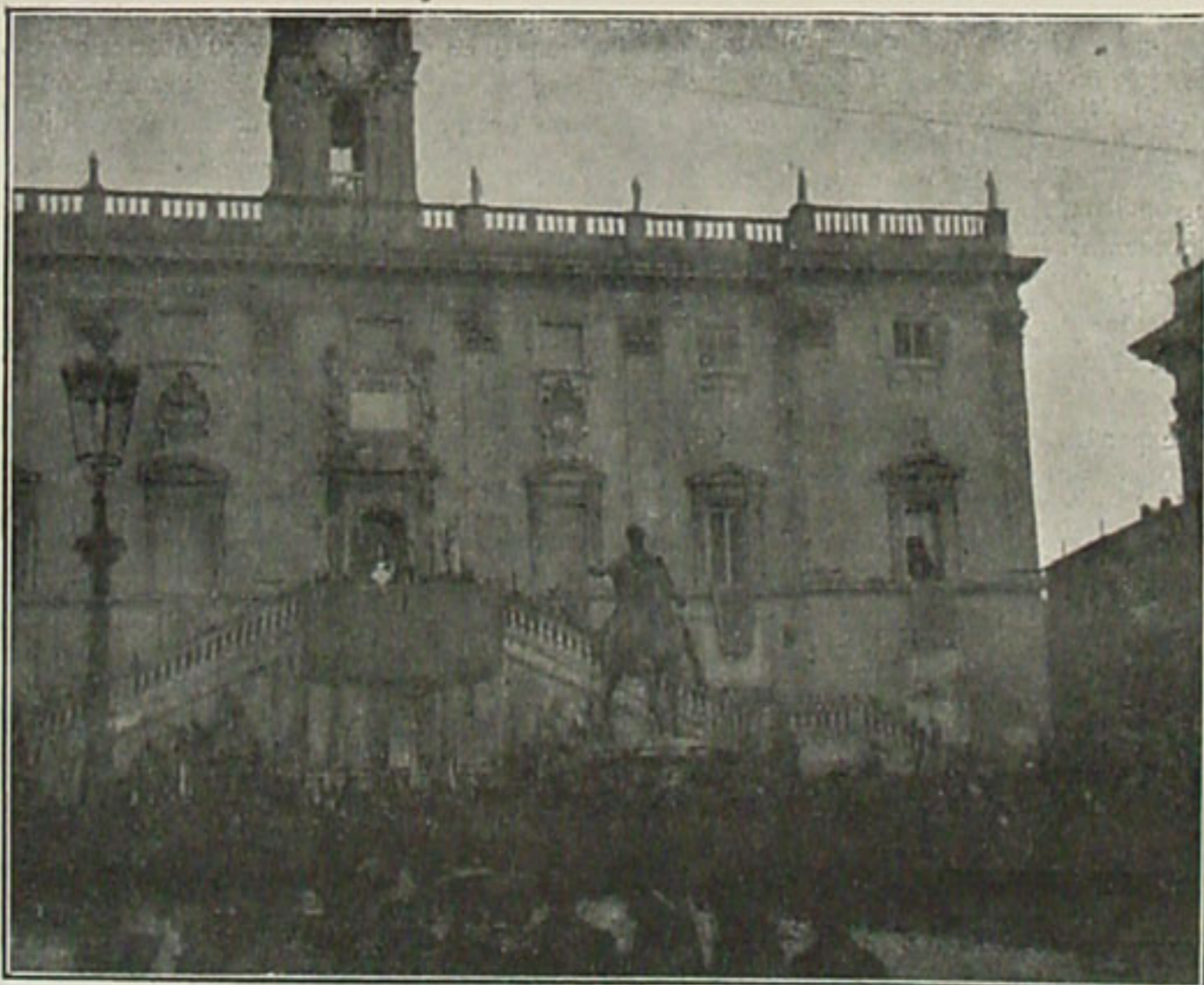
Los catalans que van á Provença observan que, per regla general, los es més fácil d'entendre la llengua d'oc vulgar que no pas la que usan los poetas. Se deu axó á que'ls nombrosos barbarismes que impurifican aquella derivació del baix-llatí, li treuen la flexibilitat, armonía y riquesa necessaries á les composicions poétiques.

Al aparéixer «Mireya» se digué que'l poeta havia fet una llengua d'un idioma; mes aquesta obra colossal no havia de tenir lloch fins molt més tart, al sortir «Lou tresor dou felibrige», gran diccionari provençal-francés, que comprén los diversos dialectes de la moderna llengua d'oc. En aquesta obra, de romans ó de frares, ha posat totes ses aspiracions durant sa vida laboriosa y observadora y deu anys de comprovacions y de consultes que representan una suma inmensa de treball.

Quan Horaci escrivía als Pissons sa famosa epístola «Humano capiti...», ja'ls deya: «multa renascentur quæ iam cecidere», y axó ha succehit ab la llengua qual mort negava en sa joventut en Mistral. Avuy ha quedat definitivament fixada, ¿quán ho estarà'l catalá?

Si's considera la falta casi absoluta de precedents serios, se compendrà la importancia d'aquesta feyna d'academia, que comprén dos volums casi in folio de 1106-1165 planes á tres columnes.

Joana, reyna de Jerusalém, de Nápoli y de Sicilia, comtesa de la Apulia y la Calabria y de Provença, nasqué en 1343, y després de dolorosa vida, morí en 1382. Avuy encara, les velles contenen sa historia als seus nets y'ls pares reptan á les criatures en nom de la «Reino Jano». Mistral l'ha cantada en un drama en cinch actes y en vers, que ha vist la llum á París en 1890.

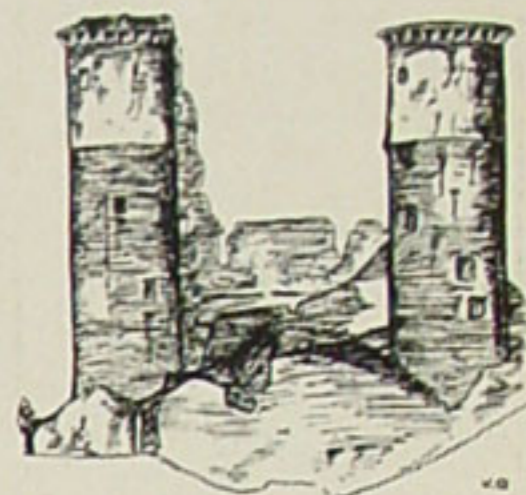

HONRES Á VERDI. — LA PLAÇA DEL CAPITOLI. — ROMA.

(Fot. de nostre corresponsal Decio Graziotti.)

LA FONT DE TOURNE,
IL·LUSTRACIÓ PER «LO POEMA DEL ROSA».

CHATEAU-RENAUD,
IL·LUSTRACIÓ DE «NERTO».

La considera com lo símbol de la germanor llatina y emblema del ánima del Migdia.

En Mistral se demostra idealista poeta pastoril en «Mireya», épich y simbolista en «Calendau», épich en «Nerto», filòlech eruditissim en «Lou Tresor», y per fi, la flayre de la marinada's respira en «Lou pouémo dou Roso», acabat d'imprimir á París en 27 de janer de 1897 y posat desseguida á la venda ab un éxit ben gran y ben merescut. Se pot considerar lo gran poema com á fita de la maduresa de son geni, llibre capdal en sa obra per l'extensió del pensament, per la originalitat de la versificació y per la hermosura del símbol que enlayra.

L'auto-biografia en que va exposar sa joventut bíblica, al començ de «Lis Isclo d'or» será completada per les «Memories» que redacta ab calma lo mestre. Los que s'interessan pel prodigiós engrandiment del moviment regionalista ultra-pirenench, los provençals metexos, tots los qui conexen á n'en Mistral y la Provença esperan ab ansia l'obra.

Tothóm sap que l'acció ha estat lo més hermós poema d'en Mistral. Ha tornat la elegancia ática á la llengua dels seus pares, la importancia histórica á la terra dels trovadors, y ha dirigit lo moviment descentralizador, tendencia avuy general en les nacions del Migdia d'Europa.

Lo poble li paga ab agrahiment lo que per ell ha fet lo poeta, á qui'l sol fa cantar, segons son lema.

Ara fa poch se va proposar sa entrada á l'Academia francesa, dihent que á n'en Mistral no li feyan falta les palmes acadèmiques, més si á l'Academia la gloria d'en Mistral; no s'ha conseguit, però los provençals l'adoran més encara perque'l senten ben seu, poeta de la terra com poch n'hi haja.

Quan en los anfiteatres antichs del Migdia's representan les obres dels clássichs grechs adaptades al francés, si entra en Mistral se trenca l'acció y tothóm s'axeca á aclamarlo, tractant de llegir l'aprovació ó desaprovació en los gests y en la cara del mestre, qual regnat pacífich sobre sa terra no morirá may.

VÍCTOR OLIVA

Vilanova.

REVISTA MENSUAL

PER À LES

SENYORES

PARÍS, 10 de Mars de 1901.

ACABANT ja la temporada d'hivern, vaig á entretenir á les meves lectores d'algunes tendencies de detalls, que de segur estarán ja del tot adoptades á la vinenta temporada d'istiu, y per axó meteix crech que'ls tindrán interés.

Per de prompte, sembla que'ls vestits de carrer serán molt menys *trainants* quedant per axó llarchs.

Se podrá veure la punta del peu davant y de darrera tocarán just á terra, però sense arrocegar, lo qual serà una positiva ventatja pels vestits corrents, donchs ademés d'evitar lo desgast continuat y la reparació seguida de les faldilles, evitará la molestia de aguantarles ab la mà, ó la feyna d'escombrar aceres. Encara que sembla segura la tendencia que indico, jo no'n responch del tot, perque no está ben bé decidida.

Un dels adornos més buscats y que portan les senyores *chics*, sont les puntes pintades que fan un bonich efecte, dels més remarcables. Les flors mates de la punta retallades y pintades ab llurs colors naturals realçats ab fulles de les metexes, constitueixen lo que indico. Axó fa adornos molt més lleugers que la cretona, per més que'l éxit d'aquesta encara subsisteix, donchs se posa sobre'l tul, lo panyo, la musselina y'l vellut. Los trajos de vellut tindrán gran requesta en la estació de primavera.

Encara que's treballa per á fer adoptar los pentinats baixos y los *bandeaux* plans, de que m'ocupava en un dels números anteriors, sembla que son éxit es una mica discutible, perque li han declarat la guerra totes les senyores petites. En efecte, aquest pentinat rebaxa encara una mica la mida de les senyores que'l portan, y per axó no hi passen pas les que no son altes. Després dels treballs de posarse talons alts y *talonettes* interiors que alçavan la estatura, perdrian tot axó ab lo pentinat. No, senyora; no pot ésser de cap manera. Per axó es ja remarcable la tendencia á portar los cabells una mica *estofats*. De totes maneres sembla que, al revés d'abans, se busca molt ara á descobrir lo front de cabells, fins dels petits bucles que l'amagavan en part. Si'l front es ben fet se treurán

VESTIT DE CARRER.

completament los cabells; si no'ls bucles servirán molt bé per á corretejarne'ls defectes, dibuxant un perfecte contorn, però sense que estiga massa *encombré*.

Sembla segur que la moda dels bracelets, que actualment no comptan gens en lo trajo, va á reanimarse.

Aquestes joyes, que fan un efecte tant bonich y que havían estat descuydades d'un quant temps ençá, rependrán la *vogue* aquest istiu. Les mànagues serán mig curtes per poder lluhir aquestes joyes, que rependrán ara son antich lloch. Veusaquí una novetat que permetrá portar les mànagues curtes; á uns guants d'una llargada aproximada de quatre botons s'hi adapta una mitena molt llarga de punta negra ó de color blanch palla, qual mitena arriba fins á la mànega curta; aixís cobreix lo braç com una verdadera mànega, y fa un efecte molt elegant. Per completar l'efecte, les mitenes se fan de diferents colors seguint lo vestit y fá un conjunt *tout á fait chic*.

Un consell práctic, per acabar: ab l'enferrech de puntes, pells y adornos del coll, hi há moltes vegades dificultats per á trovar lo rellotge y saber l'hora. Una cosa molt molesta y que ara está solventada del tot. Se fabrican uns petits rellotges, qual esfera no es gayre més grossa que un botó y que's fican y treuen á voluntat. Se colocalen á la mànega, al puny, sobre'l guant, á la solapa del vestit, á sobre la cartera y ab tota comoditat se sab sempre l'hora, sense sufrir les molesties que ocasiona la roba d'hivern. Aquests cómodos rellotges resolen la dificultat, necessitantse solament que's fixin bé, per á evitar qualsevol accident. Son molt práctichs per á viatges, carreres, etc.; son de bona fabricació y de durada, y n'hi há de metall daurat ó de plata; es á dir, de tots preus.

Fins á la próxima, soch *votre devouée*,

JULIETTE

VESTIT DE BALL.

ab passamaneries y tancat fins á la meytat per un galó de fantasia, que rodeja també tot lo coll. Aquest, de forma nova, y de vellut també.

Completa'l conjunt una camiseta de taffetas clar.

VESTIT DE BALL

Es fet de vellut blau-cel, incrustat de motius de puntes, formant garlandes y nusos Lluís XV. Lo cos es de forma bolero, de venecia negra rebrodada d'or. Mànagues de punt negre y tira de punt també al voltant del escotat, acabant per un nus gros.

Lo conjunt es d'una distinció remarcable; la faldilla *trainante*, ab los brodats indicats, y la forma elegantíssima del cos, ne fan un trajo de ball d'un gust exquisit.

VESTIT DE SASTRE.

NOSTRES FIGURINS

VESTIT DE CARRER

Faldilla oberta de cada costat de mig en avall sobre un *punyal* de vellut, puntillat y passamaneries als voltants de la faldilla. Cos forma bolero vorejat d'un puntillat també

VESTIT DE REBRER.

VESTIT DE SASTRE

Es de panyo. La faldilla està tallada per quatre bandes de vellut negre, sostingudes per tiretes ab botons a cada punta. Cos forma jaqueta de darrera, tancat per tires abotonades. Lo coll y solapes llistades de vellut negre com la faldilla, axís com los punys. Mánega llisa y estreta, acabant ab un puny blanch.

VESTIT DE REBRER

Es de seda *souple*. La faldilla acaba ab un farvalá *plissé*, ab un entredós ample de guipure. Cos bolero de guipure brodat ab or, acabant ab puntes de seda ab botons d'or, de forma nova y forsa elegant.

Camiseta de musselina clara, ab una corbata llarga y coll alt.

Es un vestit d'una distinció extraordinaria, que'l fa recomanable a les nostres estimades lectores.

ESPLÈNDIT VESTIT DE BALL.

ESPLÈNDIT VESTIT DE BALL

Es de puntes blanques sobre panyo d'or. La faldilla, una mica llarga, està atapahida tot lo baix de brodats, de roses de color natural y *libelulles*, blau esblaymat. Bolero molt petit, color blau apagat, molt brodat; ab mánegues folrades de panyo d'or barrejat d'una mica de blau esblaymat. Al cap una *choux* linon apagat y negre entremig dels cabells, fent un conjunt altamente recomanable.

ALTRE VESTIT DE SASTRE

Es de panyo color torrat. La faldilla està adornada de biaxos de vellut del meteix color, ab *dépassants* de panyo blanch. Bolero bastant curt de darrera y allargat de davant, adornat dels metexos biaxos y ab botons d'or. Coll y solapes d'astrakan. Es un senzill vestit de carrer, però de forsa bon gust.

ALTRE VESTIT DE SASTRE.

ABRICH LLARCH

Abrich de vellut gebelina, de forma dreta, adornat de baix ab una banda de guipure *richelieu* vorejada de gebelina. Gran coll, que cubreix totes les espatlles, de gibelina igual que'ls punys y les solapes amples que arriban fins a baix de la faldilla. Cos ample y davants llisos.

Es de molta aplicació per al temps present y de una gran moda que'ns lo fa remarcar a les lectores.

ABRICH ELEGANT

Abrich de panyo gris, dret davant y darrera. Bolero de vellut molt curt, del meteix to, realçat ab galons d'or que dibuxan fantasies arabesques. Coll girat molt ample y solapes de xinxilla. La faldilla es completament llisa.

ABRICH LLARCH.

SOMBREROS

NÚM. 1

Elegant sombrero de mig temps, de palla y *crepe*, color blau-pastell, ab roses del mateix color, fulles de roser y poncelletes verdes, completat d'una *touffe* de roses nanes negres, fent un conjunt bastant nou y remarcable.

NÚM. 1.

NÚM. 2

Bonica *teque* ben nova, forma de *chenille*, rodejada de vellut negre subjectat davant per una elegant civella d'or. Lo dibuix dona una idea ben clara millor que totes les explicacions que pogan donarse.

ABRICH ELEGANT.

CONSELLS PRÁCTICHS

PELL DE GALLINA. — Quan fa fret, y en aquests temps es de rigurosa actualitat, succeheix á tothóm tenir lo que se'n diu pell de gallina, cosa que no's pot pas evitar; però hi há persones que tenen á la esquena, ó al pit, als braços ó cames, á qualsevol part del cos, la pell ben poch bonica, tota rugosa, 'es dir, que sempre y en tot temps, tenen pell de gallina.

Aquesta sí que es una cosa desagradable que's fa desaparéixer fàcilment. Basta fregar ab regularitat cada vespre lo punt hon la pell es rústega ab un xich d'aquesta barreja: alcohol de *romarin* (!) 100 grams; glicerina, 10 grams; naftol, 5 grams.

Després de haver fregat, no axugarse, no més empolsarse ab farina de midó, solament de midó.

**

PER Á TREURE LA VERMELLOR DEL NAS. — Un remey segur, en la major part dels cassos, consisteix en férsel rentar més ó menys vegades, segons lo grau de vermellor y'l resultat dels primers banys.

Aquests banys se fan ab una barreja composta de: borat de sosa, 12 grams; aygua de colonia, 25 grams; aygua destilada de roses, 150 grams.

**

PER Á TENIR LA PELL FINA. — Es necessari fer dos cops cada día, al matí y al vespre, friccions á la pell ab: aygua de roses, 100 grams; glicerina neutra á 30°, 20 grams; tapino, 0'25 grams.

**

ALTRE TRACTAMENT. — Fer cada matí banys de: aygua de roses, 10 grams; alcohol, 10 grams; glicerina, 10 grams; bórax, 5 grams.

NÚM. 2.

sultats pròxims no han estat, segons sembla, gaire satisfactoris; de les dotze o tretze obres estrenades, sols dues o tres han merescut los honors del èxit, y han estat: *La alegria que passa*, *Picarel* y *La Razon*; de les demés, algunes han passat per les taules com exhalacions y altres que mereixian la metexa fi, han estat sostingudes tal volta per compromisos de la empresa. Potser pecuniariament los resultats d'aquesta campanya teatral han estat fructuosos; no ho sabem, però si es axís, no deu engreir als organitzadors del «Teatre Líric Catalá», perque si'l públich acudí al Tívoli, fou no per l'alicient de les obres que s'hi representavan, sinó per l'afany, per les ganes de que dit teatre s'enlayrés... Axó demostra que'l públich, cansat de les xabacanades y bestieses del decaygut *gènere chico*, té verdaderes ganes de assaborir obres ab les quals l'art no estiga divorciat; per axó'l públich del Tívoli anava al teatre ja ab intenció preconcebuda de que lo que s'hi representava li agradés... y moltes coses no li varen agradar. ¿Y per qué? Perque'ls organitzadors del «Teatre Líric» varen emprendre una tasca, sobtadament, sens preparació, sens tenir obres, y un teatre sens obres, es teatre á terra. Tenim entés que á l'istú se tornarà á obrir lo «Teatre Líric Catalá». Los organitzadors han fet ja la prova, ja tenen experiència; procurin, abans d'obrir la nova temporada, ferse ab obres d'empenta, invitin á tots los autors catalans, tant literats com músichs, sens classes, ni excepcions, faganne una bona tria, llicin lo dolent y prengan lo bo y aleshores no tingan por, farán una bona campanya, y'l públich anirà al Teatre y l'omplirà de gom á gom, y axís farán varies obres bones, com son: enlayrar nostre teatre líric; treure del ensopiment á molts de nostres artistes que valen y están oblidats; inculcar lo verdader art en lo públich, y, per fi, guanyar dinerons, que es cosa que á tothóm ve bé.

La companyia d'En Borrás, que actuava en lo teatre de Novetats, s'ha traslladat al Tívoli. En aquest teatre, y per dita companyia, s'estrená un drama ó poema dramátich d'En Ignaci Iglesias, *Los primers frats*. Hem dit repetides voltes que En Iglesias, en assumptos de teatre, sab ahon té la mà dreta, mes en aquest drama ha pres la esquerra per la dreta. L'assumpte es magre per á ferne una obra en tres actes, y axís resulta que, si bé lo primer acte es ple y arrodonit y té consistència, los dos actes últims decauen, los falta interès, los falta acció y per omplirlos s'hi han posat episodis de molta xerameca, que no hi escauen y's fan pesats. A més, l'assumpte es inverossímil: un pare que al pich del hivern treu de casa á son fill perque estima á una de ses treballadores y ha tingut un fill ab ella, y aquests dos corren pel món al mig de la neu, sens que ningú'ls vulga acullir... fins que al trovar un capellá que'ls ampara's mor lo fill seu y aleshores fugen, malehinho tot... Los sentiments que enclou l'obra no son naturals, ni ho son los personatges... ni ho es en algún d'ells lo llenguatge, sobre tot lo d'En Lary, que ab tot y ésser un home fet, parla com si fos una criatura de vuyt anys...

S'estrenaren dues decoracions de Moragas y Alarce molt hermoses. Los actors representaren l'obra ab amor.

A Novetats tenim la companyia italiana de declamació de la notable actriu Italia Vitaliani.

Es aquesta tota una artista, de les que no copia sinó que crea, perque té talent, té personalitat, coneix les taules, puix les trepitja des de petita y coneix tots los seus ressorts, y además, té cor, sent los personatges que representa y la situació en que l'autor los posa, y s'identifica ab ells vivintlos. Axó es lo més difícil del actor. Podrá, ab molt estudi y perseverancia, interpretar un tipo ab justesa; però

si'l actor, al entrar en escena, no se sent transformat en lo personatge que representa, sempre será un estaquirot, que ab més ó menys naturalitat estrafará los moviments de la persona. La Vitaliani viu los personatges que representa y ab son talent los dona relleu, los detalla ab naturalitat, sens afectació...

En altres ocasions, y actuant altres companyies del meteix gènere, lo teatre de Novetats s'omplia. Aquesta temporada lo públich no s'hi ha encarrilat, y es llástima, perque la Vitaliani mereix ser vista y admirada.

Vintge urgent es una comedia francesa arreglada á la escena catalana per En Joseph M.^o Pous y estrenada en lo teatre Romea. L'obra está formada per un conjunt de situacions cómiques, algunes d'elles molt rebuscades y portades pels cabells, al objecte de fer passar un parell ó tres d'hores ab lo sonris ó la rialla als llavis. Y á fe que ho consegueix. Es clar que en la acció no hi há que buscarhi verossimilitut, puix la finalitat de la obra, com ja hem dit, es provocar l'hilaritat del públich y divertirlo. L'arreglo está ben fet y ben adaptat á nostra escena y té xistes de bona lley. La interpretació fou molt ajustada.

En l'Eldorado nos han donat dues çarquetes, de les quals una, *Ligerita de cascos*, apenes pogué passar, precisament per lo lleugera y trivial, y l'altra, *Mangas verdes*, sens portar gran cosa de novetat, entreté ab son diálech xispejant, dos ó tres números de música y algunes situacions cómiques.

En la Gran-via s'estrená *Los Estudiantes*, obreta molt ben escrita, que entranya un fi moral.

L. F.

BIBLIOGRAFÍA

(En aquesta secció's donarà compte de tots los llibres que'ns envien autors ó editors.)

RELACIONES DE LAS PLANTAS CON LOS INSECTOS. —Travall llegit en la Real Academia de Ciencias y Arts, de Barcelona, per son autor don *Miquel Cuní y Martorell*.

La merescuda fama de sabi naturalista de que disfruta l'autor del treball académich de que'ns ocupém, nos estalvia de ferne un estudi crítich; está dit tot anotant que es una nova prova de la clara inteligencia y assombrosa activitat de tan eminent botànich-entomólech, honra de la terra catalana.

Com totes les seves importants obres, acompanyan á les axutes explicacions científiques sobre insectes y plantes, hermosíssimes descripcions de la naturalesa sorpresa en moments de plena poesia, ab les que l'autor, á més de revelar-se un artista de cor, ajuda á fer agradable, fins pels profans, l'estudi de tan difícil ciencia.

Felicitem coralment al distingit académich don Miquel Cuní per aquest treball, desijant que per molts anys pugui dedicarse á tan oportuns estudis.

BREU RESÚM DE LA HISTORIA DE CATALUNYA, per *Francisco Flores y Calat*.—Barcelona.—Estampa «La Catalana», de J. Puigvertós.—1901.

En un quadern de 32 planes están recopilats molt lleugerament los fetes principals de la Historia de Catalunya, per ordre cronològich y d'una manera á propòsit, perque'ls noys de les escoles puguin emprendre després estudis de major importancia y ab verdate profit, com diu l'autor meteix del llibret.

ANUARI CATALÁ.—Revista del moviment literari regional, per *Juan Umbert*.—Any seté.—1901.—Barcelona.

Aplech d'escrits sobre diferents assumptos, més ó menys relacionats ab la literatura.

EXPOSICIÓ DE VISTES FOTOGRÁFIQUES DE CATALUNYA.

La Direcció del Col·legi de Sant Jordi ha organitzat per segona vegada aquesta Exposició, que's regirá per les següents bases:

1.ª La Exposició s'inaugurarà, si á Deu plau, lo 23 d'abril prop-vinent, diada de Sant Jordi, y's tancarà'l 30 de maig següent, comptantse al efecte ab local espayós y necessari pera la deguda instal·lació de les colleccions que's presentin y que'n sían merexedores.

2.ª S'adjudicarán dos primers premis, consistents cada un en un artístich *Diploma d'Honor*, polícromat sobre pergami, un á la més complerta, més poch coneguda y ben acondicionada collecció de vistes, y l'altre á la millor y més estensa collecció de plaques impresionades per á la exhibició per medi de projeccions lluminoses.

3.ª Se concedirán altres Diplomes com á *accésits* ó Mencions honorífiques á les colleccions que seguegan en orde de mérit.

4.ª Les colleccions deurán ser entregades en lo local del Col·legi, Sant Honorat, 9, primer (Plaça de Sant Jaume) per tot lo día 12 d'abril, devent presentarse ben ordenades, enquadrades en marchs ó bé ficades sobre cartolina, contenint además del nom del autor la inscripció al peu de cada vista y, á ser possible, la expressió de la comarca á que pertanga.

5.ª Lo Jurat que haurá de judicar les colleccions será format de persones competents en la materia, quals noms se farán públichs 15 dies abans de la clausura de la Exposició.

6.ª De les plaques per á projeccions lluminoses que's presentin y'n sían dignes, se'n farà una ó més exhibicions en local á propòsit, que oportunament s'anunciará.

7.ª La Exposició podrà visitarse tots los dies festius de 10 á 1 del matí, y'ls dies feyners de 8 á 10 de la nit, excepte'ls dilluns, y á ella hi tindrán lliure entrada los expositors, los alumnes y'ls pares d'aquestos.

PUBLICACIONS REBUDES

Boletín de la Biblioteca Museo-Balaguer.—Villanueva y Geltrú.—Enero y Febrero de MCML.

Formant un elegant folleto de 44 planes, ilustrat ab lo retrato y autógrafo del Fundador y una vista exterior de la Biblioteca, s'ha publicat lo número d'aquest butlletí corresponent als mesos de janer y febrer d'aquest any, lo qual constitueix una sentida corona sánebre y ver tribut de respecte y admiració á la bona memoria del *Trovador de Montserrat*. Hi há recorts en catalá, castellá, provençal, francés, italiá, suech, basch, inglés, húngar, gallego y polach; diferents noticias sobre sa mort, enterro y última voluntat, y un ensaig bibliográtich-cronològich de ses obres.

Revue franco-italienne et du monde latin.—Publicació mensual que apareix simultaniament á París, Roma, Nápolis, Madrid, Lisboa, Buckarest y redactada pels bons escriptors de les nacions neo-llatinas.

La Progrès Artistique.—Revista setmanal de música, teatres, belles arts, literatura, sport, esgrima y negocis.—París.

Novy Kult.—Revista política, social y literaria que's publica á Praha (Austria).

A LES PORTES DEL CEL. — Lo Rey Milan y la Reyna Victoria: —Fassa'l favor Vostra Magestat de dexarme algdn diner per á donar propina á n'aquest bon home.—(Kikeriki, Viena.)

Lo festeig del Alt y Poderós senyor Eduart VII y de la Noble Dama Germania.—(Lustige-Blätter, Berlin.)

Boletín de la Asociación de la prensa de Barcelona.

Boletín de la tarjeta postal ilustrada.—Revista mensual.—Barcelona.—Janer 1901.

Leu Felibrige.—Buletín mesadié soutu la direccion d'en Jan Monné.—Marsiho.

La Campana de Magalouana.—Journal pouplari das Felibres de Mount-Pelié que pareis lou 1e e lou 15 de toutes los meses.

JEROGLÍFICH.—Per sa casa mira poch lo qui juga ó mira al joch.

SALT DE CAVALL.—Axís diuen que un babau al gloriós sant Antoni pregava molt fervorós quan pensava en lo casori: Feu que si per cas me caso, una dona fidel trovi, y si no ho es que no ho sapia, y si ho es tant se me'n doni.

morativa de la regencia.—Lo ball de les gitanes al Vallés: La plaça de Ripollet avans de la festa; Aspecte de la plaça de Mollet; Entrada de la colla de Parets á la plaça de Ripollet; La colla de Ripollet á Mollet; Al bo de la festa (fotografies).—Lluís Hector Berlioz.—Senyera del «Orfeó Catalá».—Los mestres Nicolau y Millet.—Xapultepech: Un dels ahuehuetes.—Les xinampes de Santa Anita.—Arlés: Runes del teatre grech.—Orange: Anfiteatre.—Niçe.—Nimes: La casa quadrada.—Lemouzi: Castell de Bonneval.—Marsella des de'l Port.—Arlés: Claustre románich.—Nimes: Anfiteatre.—Saint-Bonnet Larivière.—Port de Toulon.—Escuts de Usell, dels corps de la ville de Poiteirs, de Avignon, de Marsella y de Provença.—Gent de casa, per Mariano Foix.—Sortida del record de motocicles del día 10 de febrer.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Ferrán Agulló y Vidal.—Los vianants forçats, per Alfons Sans y Rossell (ilustracions de J. Pahissa y Jò).—Don Ramón de Campoamor.—En Francisco de P. Sánchez Gavagnach.—L'«Orfeó Catalá» al Liceu, per G.—Belleses naturals de Méxich.—Germanor catalano provençal: II, La terra dels felibres, per Víctor Oliva.—Nostres gravats.—Sport, per J. Elías Juncosa.—Bibliografía.—Cansoner popular: Sant Ramón de Penyafort.—Curiositats y passatemps.—Anuncis.

MUSICA: Rima, per Francisco de P. Sánchez Gavagnach, lletra de Manel Rocamora.

CURIOSITATS Y PASSATEMPS

XARADA

La dos no es dos porque es au, dir tercia y dos es igual; ahon hi há la total no vulgas manarhi tu.

SOLUCIONS ALS PASSATEMPS DEL NÚMERO PASSAT XARADAS.—Ca-pe-llá.—Du fort. COPA NUMÉRICA.—Picarol.

Sumari del núm. 9

GRAVATS: Don Bartomeu Robert y Yarzabal, elegit Senador del Regne.—Sarriá: Passeig del bisbe Morgades: Descubriment oficial de les lápides.—Don Ramón Picó y Campamar, actual President del Centre Excursionista de Catalunya.—Don Arthur Osona y Formentí, distingit excursionista catalá.—Casament de S. A. R. la Princesa d'Asturies.—Don Ramón de Campoamor.—Don Francisco de P. Sánchez Gavagnach.—Actualitats de Holanda: S. M. la Reyna Guillemina; S. A. Enrich de Mechlembourg-Schwefrin, espós de la Reyna Guillemina; S. M. Guillelm III d'Orange de Nassau; La carrossa real tornant del casament; Palau real de La Haya, residència de S. M. la Reyna Guillemina; Medalla conme-

ANUNCIS

LA IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O L·L·E·V·A·N·T·I·N·A

(ÚNICA IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA)

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA

DE

Catalunya, Valencia, Balears y Rosselló.

Rambla de las Flors, 20, primer.

CADA NÚMERO UNA PESSETA

Mig any..... 11 pessetes.

Un any..... 20 »

Extranger.

Un any..... 25 franchs.

A Filipines, Cuba, Puerto-Rico y demás paissos de l'América llatina, fixarán los preus los senyors corresponsals.

Pagos á la bestreta.

COLECCIO COMPLERTA

DE

LA IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O L·L·E·V·A·N·T·I·N·A

(primera época.)

Se trova de venda á n'aquesta Administració al preu de

CINCH PESSETES.

ARTÍSTIQUES TAPES PERA GUARDAR

LA IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O L·L·E·V·A·N·T·I·N·A

apropiades pera Casinos y Biblioteques.

PREU 4'50 PESSETES.

Se venen á n'aquesta Administració y á casa de nostres corresponsals.